

Kommunal- og moderniseringsdepartementet
Postboks 8112 Dep
0032 OSLODeres ref.:
Vår ref.: 20/44740-4
Saksbehandler: Tor Erik Befring
Dato: 11.03.2021**Ber om innspill - Høring - Forslag til lov om kommunens ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet - Frist 15.03.2021****INNSPILL TIL HØRING OM NY BOLIGSOSIAL LOV**

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har sendt på høring forslag til en ny boligsosial lov om kommunenes ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet. Lovforslaget følger opp et av tiltakene i Nasjonal strategi for den sosiale boligpolitikken (2021-2024), som regjeringen la frem 2. desember 2020.

Loven skal klargjøre kommunenes ansvar på det boligsosiale området. Formålet med lovforslaget er å få en høyere måloppnåelse i det boligsosiale arbeidet.

Overordnet om lovforslaget

HelseDirektoratet stiller seg positiv til forslag om en egen boligsosial lov med mål om en tydeligere forankring av kommunenes boligsosiale ansvar.

HelseDirektoratet deler departementets vurdering om at alternative virkemidler anses utilstrekkelige, og at lovendring er et nødvendig virkemiddel for å sikre likeverdige boligsosiale tjenester.

Medvirkningsansvar versus ansvar for å skaffe den enkelte varig bolig:
Ny boligsosial lov gir ikke kommunen plikt til å skaffe vanskeligstilte varig bolig. Det er kun medvirkningsansvaret som tydeliggjøres og gis et mer forpliktende innhold.

Dersom ny boligsosial lov hadde hjemlet plikt for kommunen til å sikre hver enkelt som er vanskeligstilt på boligmarkedet en varig bolig, ville det gitt et enda bedre grunnlag for likeverdige boligsosiale tjenester. Tydeliggjøring av kommunenes medvirkningsplikter i egen lov er imidlertid et viktig skritt til en mer rettferdig og likeverdig ytelse av boligsosiale tjenester. Innføring og implementering av ny lov bør følgeevalueres for å vurdere om ansvaret for kommunene er tilstrekkelig forpliktende til å sikre god boligsosial hjelp for alle. Om evaluering viser at så ikke er tilfelle, vil det være et sterkt

argument for å vurdere lovfesting av plikt for kommunen til å sikre hver enkelt som er vanskeligstilt på boligmarkedet en varig bolig.

Særlig om lovens formål:

Departementet uttaler at et klarere regelverk på det boligsosiale område vil kunne bidra til at flere vanskeligstilte får nødvendig hjelp. Helsedirektoratet mener at lovens formålsbestemmelse bør tydeliggjøre det helhetlige ansvaret som påhviler kommunen for boligoppfølging, hvis regelverket skal ha en slik effekt.

§ 1 Lovens formål lyder:

"Formålet med loven er å bidra til at vanskeligstilte på boligmarkedet skal kunne skaffe seg og beholde en bolig som har tilfredsstillende størrelse og standard, og som ligger i et nærmiljø som er bra for den eller de som skal bo der."

Helsedirektoratets forslag er at høringsnotatets formål om å *forebygge* boligproblemer kan vurderes inntatt i ordlyden for å tydeliggjøre det helhetlige forebyggingsperspektivet som kommunen bør ha ved oppfyllelse av sitt ansvar etter loven. Det kan også vurderes å innta flere presiserende momenter for å sikre øvrige regler i ny lov tolkes og anvendes i samsvar med intensjonene. For eksempel kan det vurderes å innta målformuleringer om at vanskeligstilte får nødvendig hjelp og at loven skal bidra til en mer likeverdig tjenesteyting i kommunene.

Brukermedvirkning

Brukermedvirkning er lite omtalt i lovforslaget, både på individ- og systemnivå. På individnivå innebærer brukermedvirkning at tjenestetilbudet så langt som mulig utformes i samarbeid med brukeren, og at det legges stor vekt på hva brukeren ønsker. Dette er innarbeidet i annet og tilgrensende lovverk som for eksempel pasient- og brukerrettighetslov. Personer som trenger bistand til å skaffe seg bolig har i mange tilfeller også behov for andre tjenester, og noen har kanskje hatt tjenester fra flere sektorer over tid. Der bruker har behov for langvarig og sammensatt bistand har vedkommende rett til å få utarbeidet en individuell plan. Individuell plan er et verktøy for å sikre god samhandling mellom tjenestene, og ikke minst at alle arbeider samordnet mot personens mål. Individuell plan skal fremme brukermedvirkning på individnivå og ta utgangspunkt i personens/familiens behov.

På systemnivå skal kommunen involvere ulike brukerråd, eldrerådet, rådet for personer med funksjonsnedsettelse og ungdomsrådet eller tilsvarende som er rådgivende organer for kommunen og fylkeskommunen. Rådene har rett til å uttale seg i alle saker som gjelder henholdsvis eldre, personer med funksjonsnedsettelse og ungdom jfr. §2 i forskrift om kommunale og fylkeskommunale råd.

§ 4 Kommunenes organisatoriske ansvar

Helsedirektoratet mener det er en god tilnærming å tydeliggjøre kommunens ansvar knyttet til organisering, oversikt og planlegging (§4 annet ledd). Det vurderes hensiktsmessig at § 4 annet ledd bygger på tilsvarende bestemmelser i folkehelseloven §§ 5 og 6, da dette allerede er en kjent arbeidsform for kommuner, fylkeskommuner og statsforvaltere.

Videre oppfatter Helsedirektoratet at skjerpingen av plikten til å ta boligsosiale hensyn i planleggingen er å forstå som et nasjonalt hensyn som skal ivaretas i planlegging. Helsedirektoratet foreslår at boligsosiale hensyn legges til som et tema statsforvalteren har innsigelseskompetanse på i Rundskriv H-2/14 "Retningslinjer for innsigelse i plansaker etter plan- og bygningsloven".

Helsedirektoratet foreslår at hensynet til lokal sosial bærekraft styrkes i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging, herunder boligsosiale hensyn. Å integrere boligsosiale hensyn i retningslinjen oppfatter vi kan bidra til å realisere det nasjonale målet om at alle skal bo trygt og godt, i tillegg til å bidra til sammenheng og helhet i regelverket som er viktig. Styrking av sosial bærekraft i Statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging er også anbefalt i rapporter fra Asplan Viak (2018). Kommunen som aktiv boligpolitisk aktør og NIBR (2019). Kommunal planlegging som redskap for å redusere sosiale helseforskjeller – Oppsummering av erfaringer fra tidligere forskning og workshop med nøkkelaktører.

Kommunens plikt til å gi individuelt tilpasset bistand overfor vanskeligstilte på boligmarkedet (§ 5) (side 34)

Helsedirektoratet støtter forslaget om en bestemmelse som presiserer de individuelle bistandsoppgavene som følger av medvirkningsplikten i sosialtjenesteloven § 15, plikten til råd og veiledning etter sosialtjenesteloven § 17 og medvirkningsplikten i helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7.

Helsedirektoratet foreslår at medvirkningsplikten tydeliggjøres ytterligere ved at kommunen forpliktes til å vurdere behov for hver enkelt av de opplistede forslagene.

Forslag om opphevelse av helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 (side 38)

Helsedirektoratet deler ikke departementets vurdering av at det er hensiktsmessig å oppheve helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7. Det over mange år arbeidet målrettet med å innarbeide boligsosialt arbeid, boligveiledning og oppfølging i egen bolig som integrerte deler av behandling og oppfølging som ytes overfor pasienter/brukere med psykisk helse og ruslidelser. Selv om enkelte rapporter (bl.a. Korus Midt brukertilfredshetskartlegging 2019) viser fremgang på dette området, viser de også at det er langt igjen før bolig og boveiledning forutsigbart tematiseres i kliniske sammenhenger. En opphevelse av denne paragrafen vil derfor kunne ha utilsiktede negative virkninger.

Helsedirektoratet foreslår heller at helse- og omsorgstjenesteloven § 3-7 omformuleres med en henvisning til den nye loven: " Kommunen skal medvirke til å skaffe boliger til personer som ikke selv kan ivareta sine interesser på boligmarkedet, herunder boliger med særlig tilpasning og med hjelpe- og vernetiltak for dem som trenger det på grunn av alder, funksjonshemning eller av andre årsaker. Kommunen skal medvirke til å skaffe boliger etter reglene i lov [dato] om kommunens ansvar overfor vanskeligstilte på boligmarkedet". (Dette tilsvarer løsningen som ble foreslått i Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen § 15).

Vennlig hilsen

Linda Granlund e.f.
direktør

Åste Herheim
avdelingsdirektør

Dokumentet er godkjent elektronisk